

EURIG-kokoukset 2019

Vuosikokous järjestettiin Budapestissa 2.5.-3.5.2019

Samassa yhteydessä pidettiin RSC:n Translation working groupin kokous 2.5.2019



Kuva: Blanka Nagy

EURIGin vuosikokous

[Ohjelma](#)

[Esiykset](#)

EURIGin kokoonpano:

- 44 jäsentä 27 maasta.
- Tämän vuotisessa kokouksessa oli 38 osallistujaa.
- EURIGissa ei ole mukana kaikki Euroopan maat. Edustuksen saamiseksi kaikista maista Executive Committee yrittää saada yhteyden mm. Kreikkaan ja Belgiaan.

Kuulumiset RDA Boardista:

- Euroopan edustajana RDA Boardissa on Ulrike Junger Deutsche Bibliothekista.
- RDA Board työskentelee face-to-face-vuosikokouksensa lisäksi Basecamp-alustalla, joka mahdollistaa ei aikavyöhykkeillä olevien jäsenten osallistumisen tekstien kommentointiin ja virtuaaliseen keskusteluun.
- RDA Board haluaa laajentaa RDA:n kirjastosektorin ulkopuolelle, vaikka esim. arkisto- tai museosektorit eivät koe RDA:ta tarpeelliseksi lisäksi omiin käsitelmälleihiin tai sääntöihin. Tämän seurauksena RDA:sta on tulossa liian yleinen viitekehys kirjastoille eikä se toimi enää jatkossa kuvailusäännöstönä ilman soveltamisprofiilia.
- Saksa ja UK yrittävät kehittää RDA:n oheen arkistoille sopivaa soveltamisprofiilia ja lisätä kirjastojen ja arkistojen käsitelmälleihiin yhteisiä ominaisuuksia. Lisäksi perustetaan työryhmä arkistoaineistolle (RSC archival working group).

Kuulumiset RSC:stä eli RDA Steering Committeeesta:

- Euroopan edustajana RSC:ssä on Renate Behrens-Neumann Deutsche Bibliothekista.
- Visuaalisen navigointivälineen kehittäminen uuteen RDA:n on mietintätaululla, sillä kehitteillä ollut väline osoittautui liian kalliiksi ja osittain sopimattomaksi. Visuaalisen navigoinnin kehittämistä jatketaan jollain aikataululla; valmis väline julkaistaneen vasta keväällä 2020. Toistaiseksi käytössä on breadcrumb, eli lukujen välinen hierarkkia näytetään jokaisen luvun pääotsikon yläpuolella.
- RSC on perustamassa RDA-kehittämistä varten uusia kansainvälisiä työryhmiä mm. soveltamisprofiiliin, musiikkiaineistoon, harvinaisaineistoon ja arkistoaineistoon liittyen.

- Uuteen RDA:n liittyen ALA julkaisee koulutusmateriaaleja ja webinaareja kaikkien maiden käyttöön.
- Vuodesta 2020 alkaen RDA Toolkitin päivitykset ja kansainväliset kommentointiprosessit toteutetaan neljännesvuosittain.
- RSC tulee myös ottamaan kantaa MARC 21:n ja Bibframen jatkokehittämiseen uuden RDA:n tarpeisiin mm. formaattikohtaisten työryhmien avulla.

Keskusteltiin työryhmissä, mitkä ovat vaikutelmat uudesta RDA:sta:

- EURIGin on RSC-kokouksissa nostettava uudestaan esiin huoli RDA muuttumisesta kuvailusäännöistä viitekehykseksi ja lähetettävä RSC:lle taas julkilausuma asiasta tänä vuonna.
- Toivottiin toisaalta RDA:n parempaa harmonisointia LRM-käsitteiden kanssa ja toisaalta erottumista LRM:n lisäämällä konkreettisuutta sääntötekstiin.
- EURIGin lähetettävä järjestelmätoimittajille vetoamus RDA:n käyttöä tukevan kuvailutyökalun kehittämiseksi.
- EURIG tarvitsee verkkoalueen konkreettisista kuvailuongelmista keskustelemiseksi sekä koulutusmateriaalin jakamiseksi.
- Tarvitaan enemmän yhteistyötä eurooppalaisten kesken RDA:n konkretisoinnissa eli soveltamisprofiilien, vuokaavioiden ja työohjeiden rakentamisessa.
- Päätettiin perustaa työryhmä eurooppalaisten esimerkkien luomiseksi uuteen RDA:han. Ryhmän kokoonpanosta sovitaan myöhemmin.

Keskusteltiin työryhmissä soveltamisprofiileista:

- Soveltamisprofiilien toteuttamistapa on päätettävä ensin:
 - Luodaanko yksi pitkä lista elementeistä, jolloin listasta voisi suodattaa (EXCELissä tai automaattisesti) eri näkymiä, esim. teoskohtaiset elementit tai musiikin kuvailuun liittyvät elementit? VAI
 - Luodaanko jokaiselle aineistotyyppille ja/tai entiteetille oma soveltamisprofiili sekä lisäksi yleinen soveltamisprofiili, joka kostuu vain kaikille aineistotyypeille yhteisistä elementeistä?
- EURIGin yleisen soveltamisprofiiliin halutaan olevan formaattineutraali, sillä Euroopan maissa käytössä eri formaatteja. Maakohtaiset huomautukset on hankala toteuttaa yleisessä profiilissa paitsi, jos voi suodattaa muiden huomautukset pois näkyvistä.
- Soveltamisprofiiliin halutaan sisällytettävän vain elementit, joihin sovelletaan joitakin määräytyksiä, kuten pakolliset elementit; elementit, joihin liittyy linjauksia; elementit, joille on määritelty jokin sanaston tai syntaksin merkintätapa; elementit, joiden muutokset vaikuttavat entiteettien identiteettiin.
- Soveltamisprofiiliin voisi sisällyttää myös mappaukset eri standardeihin.
- Soveltamisprofiilit pitäisi voida integroida RDA Toolkitin siten, että kaikki RDA:n muutokset päivittyisivät soveltamisprofiiliin automaattisesti.
- Halutaan RDA Toolkitin oma julkaisualue soveltamisprofiileille. Soveltamisprofiilit pitäisi olla näytettävissä heti RDA Toolkitin etusivulla.
- EURIG lähettää kyselyn jäsenilleen, mikä soveltamisprofiili (yleisen lisäksi) pitäisi tehdä ensin.

Kuulumiset European Bibframe workshopista (Leif Andresen, Tanskan kansalliskirjasto):

- Verkoston RSC:lle lähettämä selvityspyynnö RDA:n ja Bibframen sisällöllisestä suhteesta ei saanut vastakaikua. RSC totesi, että toivoo selvityspyynnöjä vain muodollisesti perustetuilta organisaatioilta, ei verkostoilta, jotka ovat olemassa vain työpajojen muodossa.
- Myöskään Ruotsin kansalliskirjaston RDA-vastaavien RSC:lle lähettämään vastaavanlaiseen viestiin ei tullut mitään vastausta, vaikka RDA:ta ja Bibframea käyttävä kansalliskirjasto esitti huolensa näiden kahden standardin osittaisesta yhteentoimimattomuudesta ja kehitymisestä eri suuntiin.
- Todettiin, että olisi hyvä pyytää jäseneksi European Bibframe workshopiin joku RSC:ltä, jotta saataisiin yhteistyötä ja vuorovaikutusta RDA:n ja Bibframen kansainvälisen kehittämisen välille.
- Unkari on seuraava Bibframen käyttöön ottava kansalliskirjasto.
- Seuraava European Bibframe workshop on Tukholmassa syyskuun puolessa välissä.

GDPR-tietosuojasetuksen soveltaminen Espanjan kansalliskirjastossa (Roberto Gomez Prada):

- Vain auktoriteettikontrollille tarpeelliset tiedot on lupa käsitellä kuvailtaessa toimijoita.
- Toimijan yksilöimiseksi keskeiset tiedot on kansalliskirjaston erikoisasemaansa vedoten lupa avata kaikkien nähtäville.
- Yksityisyyden suojaan liittyvät tiedot (esim. syntymäaika) poistetaan kuitenkin tiedonhakijoiden näkyviltä, jos kuvailu henkilö sitä itse pyytää.
- Sensitiivisten tietojen tallentamista tai avaamista on vältettävä.
- Tiedonlähteenä voi käyttää vain julkisia lähteitä. Jos saa tiedon esim. itse kirjoittajalta, pitää tiedon käsittelyyn saatava henkilöltä itseltään kirjallinen lupa.
- Espanjan kansalliskirjasto tulkitsee VIAF-tietokannan laajennukseksi kansallisesta tietokannasta. Lainsäädännön suhde VIAFiin on vielä selvittävänä. Valituksia VIAFissa julkaistuista GDPR:n piiriin kuuluvista tiedoista ei ole tullut.
- Saksassa on tulkittu asetusta niin, että vastuun tietojen käsittelystä ottaa se taho, joka jatkokäyttää Deutsche Bibliothekin tuottamaa ja julkaisemaa metatietoa.

Ranskan kansalliskirjaston RDA-version esittely (Francoise Leresche):

- Ranskalaisten RDA-versio, nimeltään RDA-FR, on Ranskan kansalliskirjaston ja ABESin (tieteellisten organisaatioiden kirjastojen verkosto) yhteistyön tulos.
- Samalla on luotu kansallinen auktoriteettitiedosto, jossa on huomioitu myös arkistot ja museot sekä wikidatayhteydet.
- Aiheen kuvailuun liittyvää sanastoa (Rameau) on uudistettu mm. uuden syntaksin kautta.
- UNIMARCin pohjalta kehitetään InterMarc-NG-nimistä formaattia.
- RDA-FR eroaa jonkin verran kansainvälisestä RDA:sta:
 - Konkreettinen, yksityiskohtainen ja implementointivaihtoehdot huomioiva väline luetteloijalle.
 - RDA-FR voidaan kuitenkin sanoa olevan ranskalainen sovellus RDA:sta.
 - RDA-FR on RDA:ta enemmän poikennut toteutuksessaan LRM-mallissa, joka kuitenkin on huomioitu mahdollisuuksien mukaan.
 - RDA-FR:ssä luodaan entiteettikohtaiset tietueet teokselle, ekspressiolle, manifestaatiolle, kappaleelle, henkilölle ja paikalle.
 - Alaentiteetteinä (subentities) tallennetaan käsite, genre/form, tapahtuma, suku ja yhteisö.
 - Ajanjaksoentiteettinä huomioidaan vain nimetyt ajanjaksot. Numeraalaa ajankohtia käsitellään attribuutteina.
 - Nomenia käsitellään attribuuttina, ei entiteettinä.
 - Yhteistoimija (collective agent) ei sisälly tietomalliin.
 - Jotkin elementit on sisällytetty eri entiteetteihin toisin kuin kansainvälisessä RDA:ssa. Jotkin elementit sisältyvät useampaan entiteettiin.
 - Aggregaattiin sisältyvien teosten tekijät voi linkittää suoraan myös aggregaattiteokseen (toisin kuin kansainvälisessä RDA:ssa). Aggregaattimanifestaatioon voi sisällyttää ekspression elementtejä, kuten suhteita esiintyjiin ja sisältötyyppejä.
 - Mahdollisuus käyttää yleisemmän tason ilmauksia entiteettien välisissä suhteissa.
 - Ei samoja suhde-elementtejä teoksella ja ekspressiolla.
- Kuvailussa käytetään joidenkin termien osalta oman sanaston sijaan wikidatassa esiintyviä termejä, sillä termien ylläpito omassa sanastossa olisi niiden muuttuvuuden vuoksi liian työlästä.

- Fiktiivisten entiteettien käsittelystä RDA-FR:ssä ei ole vielä päästy yksimielisyyteen.
- Lisätietoja: <https://www.transition-bibliographique.fr/>

Rakennusten, kulkuneuvojen ja artefaktien kuvailu:

- Latvian kansalliskirjasto teki [aloitteen](#) ko. entiteettien kuvailun linjaamiseksi.
- Latvia ehdottaa rakennusten kuvailua paikkoina, ei toimijoina. Perusteluna on se, että rakennukset eivät toimi.
- Latvia myös ehdottaa kulkuneuvojen ja artefaktien kuvailua teoksina, ei toimijoina.
- Muutos helpottaisi samannimisten organisaatioiden ja rakennusten erottelua toisistaan sekä mahdollistaisi suhteiden nykyistä monipuolisemman käytön toimija- ja paikkaentiteettien sekä toimija- ja teosentiteettien välillä.
- Ranska kannattaa Latvian ehdotusta.
- Päätettiin jatkaa Latvian ehdotuksen työstämistä EURIGin Editorial Committeeessa.



EURIGin hallitus 2017-2019. Kuva: Blanka Nagy

RSC:n Translation WG:n kokous

Tallenne kokouksen iltapäivän osuudesta: <https://drive.google.com/file/d/1Cddgr0DW-Sr4NI6hFJfFOBjQ2qUu1oNx/view?usp=sharing>.

Uusi RDA on enemmän data dictionary kuin kuvailusääntöteksti.

- Uudesta RDA:sta julkaistiin 30.4.2019 ns. stable-versio, joka toimii käännösten pohjana.
- Uusi RDA muuttuu viralliseksi RDA:ksi todennäköisesti vuoden 2019 lopussa.
- Nykyinen RDA on käytettävissä vielä vuoden uuden RDA:n viralliseksi julkistamisen jälkeen eli todennäköisesti vuoden 2020 loppuun asti.

Jamie Hennellyn julkaisema prosessisuunnitelma käännöstyölle [tässä](#). Työvaiheiden järjestys osoitettu numeroin dokumentissa.

- Elementtikäännökset:
 - On oltava tehtynä ennen tekstien kääntämisen alkamista Tradosissa.
 - Elementtikäännökset on tehtävä jatkossakin Google-sheet-ohjelmassa, vaikka saksalaiset kollegat ovat saaneet elementtikäännökset toimimaan Tradosissa, Translation Memorya hyödyntäen. Jamie ei suosittele Tradosin käyttöä elementtikäännöksiin, sillä se vaatii monia työvaiheita onnistuakseen.
 - Auto Hot Key -ohjelmaa on mahdollista käyttää toistuvien fraasien hallintaan EXCEL-tiedostoissa.
 - Elementtikäännöksiin ei saa lisätä omia scope noteja.
 - Elementtikäännöksiä on mahdollista päivittää tekstikäännösten yhteydessä tai jälkeen, mutta siinä tapauksessa pyydyttävä Danielia lataamaan Google-sheet-ohjelmaan uusi tiedosto tai tiedostot. Vanhoihin ja jo RDA Registryyn lähetettyihin tiedostoihin ei saa päivittää mitään.
- Tekstikäännökset:
 - On tehtävä aina Tradosissa. Jos päivittää esim. stage-vaiheessa tekstejä CMS:ssä, voivat Trados ja Translation Memory mennä sekaisin.
- Muut käännökset:
 - Boilerplate-tekstit on käännettävä ennen muiden tekstiosuuksien kääntämistä.
 - Translation table -käännökset eli otsikkojen käännökset on tehtävä samaan aikaan kuin boilerplate-käännökset.

- Käyttöliittymän käännöstä voi lykätä myöhemmäksi, mutta sitä ei suositella.
- Help-osion voi kääntää halutessaan ja muuttaa screen shotit suomenkieliseksi tai tehdä koko help-osion itse.
- Esimerkit ovat tekstistä irrallisessa tiedostossa, joten niitä voi päivittää milloin ja niin usein kuin haluaa. Englanninkielisiä esimerkkejä ei käännötä, ja ne voi korvata suomenkielillä. Esimerkit näkyvät sääntötekstin yhteydessä.
- SDL-käännösohjelma:
 - Sisältää Trados-online-version, joka mahdollistaa toisten käännöstyöryhmän jäsenten käännösten tarkastelun reaaliaikaisesti.
 - Sisältää uuden Group share -osion, joka sisältää kollektiivisen, koko käännösryhmän yhteisen translation memoryn.
 - SDL:n käyttöä ehkä laajennetaan term base -osioon, jossa voi esim. hallinnoida usein toistuvia lauseita listana. Term base -osion käyttöönotto korvaisi toistaiseksi käytössä olevan boilerplate-tiedoston käytön.
- Koulutukset:
 - Tradosin uuden version ja uuden CMS:n koulutukset järjestetään kesäkuussa 2019.
 - Kaikki koulutukset tallennetaan.
 - USAn kirjastoille pidettävistä uuden RDA:n yleisesittely-webinaareista tuotetaan tekstiiviestelmät eurooppalaisille kirjastoille. Puolen vuoden embargon jälkeen webinaarimateriaali on ilmaiskäytössä myös eurooppalaisille. Lisäksi Kathy Glennan esittelee uutta RDA:ta IFLAn konferenssin RDA-satelliittikokouksessa 21.8.2019 Thessalonikissa, Kreikassa.
- Muuta:
 - Linjausten julkaisemiin RDA Toolkitissa liittyvää maksua ei tarvitse maksaa uudestaan uuden RDA:n yhteydessä, vaan maksu on kertaluonteinen.

Muita keskusteluja

Keskustelu Alan Danskinin kanssa:

- British Libraryn metatietovisio pohjaa British Libraryn (BL) kunnianhimoiseen strategiaan. Uusi kuvailuympäristö pyritään luomaan 4 vuodessa, mikä on ylioitimistinen tavoite.
- Uusi kuvailuympäristö tukeutuu entiteettien määrittelyn osalta LRM-käsitelmalliin. BL ei halua sitoutua kuvailuympäristössään mihinkään formaattiin, mutta on valmis importoimaan ja eksportoimaan metatietoa kaikissa yleisissä kuvailuformaateissa, kuten Dublin Coressa ja Bibframessa.
- Kuvailuympäristön muutos toteutetaan vain BL:lle, ei muille kirjastoille, jos metatietoasiantuntijat saavat myytyä visionsa BL:n johdolle.
- Kuvailuympäristö tulee huomioimaan myös arkiston käsitelmallin ja museoiden näkökulman metatietoon LRM-viitekehityksen sallimissa rajoissa.

Keskustelu Ahava Cohenin kanssa:

- Israelin kansalliskirjaston toimijakuvailussa hoidetaan monikielisyys (4 virallista kuvailevan yhteisön kieltä) toistamalla 100-kenttää sekä tallentamalla eri kirjoitusjärjestelmien nimimuodot 400-kenttiin.
- Eri kieliset nimimuodot poimitaan eri auktoriteettitietokannoista samaan auktoriteettitietueeseen. Kielikoodit tallentuvat nimimuotoihin sen mukaan, mistä lähteestä nimimuoto on poimittu. Loppukäyttäjälle näytetään nimimuoto loppukäyttäjän haluamalla kielellä.
- Toimija-auktorisoinnissa käytetään MARC 21 -formaattia ja Alma-järjestelmää.

